

ADRODDIAD BLYNYDDOL

CYDYMFFURFEDD Â'R SAFONAU'R GYMRAEG

2023-24

CYNNWYS

1. Cyflwyniad	2
2. Cefndir / cyd-destun yr adroddiad	3
TREFNIADAU AROLWG A MONITRO CYDYMFFURFIO	4
3. Materion yn Codi yn Ystod y Cyfnod Adroddiad	4
3.1. Safonau Cyflenwi Gwasanaethau	6
3.2. Safonau Llundio Polisi	8
3.3. Safonau Gweithredu	9
3.4. Cadw cofnodion a materion atodol	1
3.5. Sgiliau Iaith Gymraeg Gweithwyr	12
3.6. Recriwtio a Swyddi Gwag Newydd Cedwir	15
3.7. Hyfforddiant iaith Gymraeg i weithwyr	16
3.8. Hyfforddiant iaith ac ymwybyddiaeth iaith i weithwyr	16
3.9. Cwynion	18
4. Casgliadau ac argymhellion	18

1. Cyflwyniad

Sefydlwyd Grŵp Llandrillo Menai yn 2012 o ganlyniad i uno Coleg Llandrillo, Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor. Mae'n cyflogi oddeutu 1,500 o staff ac yn cyflwyno cyrsiau i tua 21,000 o fyfyrwr, gan gynnwys dros 1,500 o fyfyrwr addysg uwch, ar draws Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych a Gwynedd. Nod y Grŵp yw cefnogi economi Gogledd Cymru trwy arfogi pobl leol â'r sgiliau a'r cymwysterau sydd eu hangen i sicrhau cystadleurwydd a llwyddiant y rhanbarth. Gellir darllen ein cynllun strategol newydd [yma](#).

Mae Grŵp Llandrillo Menai (y Grŵp) wedi ymrwymo i ddarparu gwasanaeth cwbl ddwyieithog i ddysgwyr ac aelodau'r cyhoedd. Yn benodol, mae'r Grŵp yn cydnabod pwysigrwydd datblygiadau uchelgeisiol a fydd yn meithrin amgylchedd a fydd yn hybu defnydd a thwf y Gymraeg ymhlith dysgwyr, staff a rhanddeiliaid allweddol.

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Grŵp Llandrillo Menai (y Grŵp) i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg. Mae safon yn egluro sut y dylai sefydliad ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol sefyllfaoedd.

Yn unol â gofynion y safonau, dyma gyhoeddi adroddiad blynyddol 2023/24 y Grŵp ar ei weithrediad o'r [Safonau laith Gymraeg](#). Mae'r adroddiad yn amlinellu'r modd y bu i'r Grŵp gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod 1 Awst 2022 hyd at 31 Gorffennaf 2023.

Cyhoeddodd y Grŵp Bolisi laith Gymraeg newydd ym mis Gorffennaf 2021 sydd wedi bod mewn grym drwy gydol cyfnod yr adroddiad hwn. Mae'r polisi'n amlinellu ein bwriad i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i ddysgwyr a'r cyhoedd ac i ehangu'r ystod o addysg uwch, addysg bellach a darpariaeth dysgu'n seiliedig ar waith sydd ar gael i ddysgwyr. Mae'r polisi hefyd yn amlinellu bwriad y Grŵp i dyfu ein gweithlu dwyieithog drwy'r broses recriwtio a thrwy gynnig hyfforddiant a chefnogaeth i staff presennol y Grŵp. I gefnogi ein Polisi laith Gymraeg, mae gan y Grŵp gynllun gweithredu datblygiad dwyieithog cynhwysfawr sy'n nodi targedau clir a mesuradwy i ddatblygu ymhellach fel sefydliad cwbl ddwyieithog.

Dyddiad Cyhoeddi: 31 Ionawr 2024

2. Cefndir / cyd-destun yr adroddiad

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Grŵp Llandrillo Menai (y Grŵp) i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg. Mae safon yn egluro sut y disgwylir i sefydliad ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol sefyllfaoedd.

Yn unol â gofynion y safonau, dyma gyhoeddiad adroddiad blynyddol 2023/24 y Grŵp ar ei weithrediad o [Safonau'r Gymraeg](#). Mae'r safonau wedi'u rhannu'n bedwar maes:

- Cyflenwi gwasanaethau
- Llunio polisïau
- Gweithredu
- Cadw cofnodion

Gellir cael hyd i drefniadau'r Grŵp ar gyfer goruchwyllo cydymffurfiaeth â'r safonau a hybu a hwyluso defnydd o wasanaethau Cymraeg [yma](#).

TREFNIADAU AROLWG A MONITRO CYDYMFFURFIO

Manylion cyswllt ar gyfer cyflwyno ymholiadau: SafonauCymraeg@qllm.ac.uk

Uwch-swyddog cyfrifol: Angharad Mai Roberts, Cyfarwyddwr Datblygu Dwyieithrwydd, Adnoddau Dysgu a Sgiliau

Cyfrifoldeb gweithredol Trefniadau dirprwyo: Panel Iaith y Grŵp sy'n goruchwyllo'r Polisi Iaith Gymraeg. Cynhelir cyfarfodydd Panel Iaith ddwywaith y tymor. Bydd cadeirydd y Panel Iaith yn rhaeadru gwybodaeth i gyfarfodydd Tîm Strategol y Grŵp a bydd y Rheolwr Datblygu Dwyieithrwydd yn adrodd yn ôl i gyfarfodydd y Tîm Rheoli pan fydd angen diweddar rheolwyr ar unrhyw ddatblygiadau, arfer da, neu unrhyw feysydd / materion sydd angen sylw neu gefnogaeth bellach. Ystyrir bod pob aelod o staff yn gyfrifol am sicrhau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg yn unol â Pholisi Iaith Gymraeg y Grŵp, ac mae ymwybyddiaeth o'r safonau yn rhan o'r hyfforddiant sefydlu a roddir i bob aelod newydd o staff. Yn ystod 2021/22 datblygodd y Grŵp adnodd e-ddysgu ar-lein i staff i ddarparu'r hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith Gymraeg angenrheidiol. Daeth yr adnodd hwn yn 'fyw' ym mis Ionawr 2022 ac mae ar gael i'r holl staff drwy blatfform Moodle y Grŵp. Mae'r cwrs e-ddysgu hwn wedi'i ychwanegu at y rhestr o gysiau gorfodol i staff yng nghynllun DPP y Grŵp.

Mae Panel Iaith y Grŵp yn cymeradwyo'r adroddiad hwn. Bydd yr adroddiad wedyn yn cael ei gyflwyno i'r Tîm Strategol a'r Llywodraethwyr.

Monitro: Ymgymerir â'r gwaith monitro'n fewnol gan yr adran Datblygu Dwyieithrwydd. Gwneir hyn drwy ddulliau siopwr cudd (ymweliadau, galwadau ffôn, negeseuon e-bost, a gwaith pen ddesg e.e. gwirio dogfennau a chynnwys y cyfryngau cymdeithasol) gyda'r amcan o adnabod arfer dda a'r meysydd sydd angen cefnogaeth neu hyfforddiant ychwanegol. Gwneir y gwaith hwn unwaith y flwyddyn ac adroddir y canlyniadau a'r

allbynnau i'r Panel Iaith a'r rheolwyr a'r penaethiaid perthnasol. Cymerir camau dilynol pan nodir materion o ddiffyg cydymffurfio.

Yn ogystal, defnyddir canlyniadau gwaith monitro Comisiynydd y Gymraeg ac Adroddiad Sicrwydd Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg i roi persbectif annibynnol, i nodi arfer da a meysydd i'w gwella.

Mae trefn gwyno'r Grŵp i'w gweld ar ein [gwefan](#), sy'n nodi'r weithdrefn ar gyfer ymdrin â chwynion am gydymffurfio â safonau'r Gymraeg.

3. Materion yn Codi yn Ystod y Cyfnod Adroddiad

Mae Grŵp Llandrillo Menai yn falch o fod yn sefydliad cwbl ddwyieithog sy'n anelu at y lefel uchaf o gydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg.

Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn mae Grŵp Llandrillo Menai wedi parhau i dyfu ei wasanaethau a'i ddarpariaeth ddwyieithog, ac wedi datblygu ffyrdd newydd o gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y sefydliad. Mae rhai llwyddiannau a welwyd yn ystod y cyfnod adrodd hwn yn cynnwys:

- Penodi tri hwylusydd y Gymraeg (dan nawdd y Coleg Cymraeg Cenedlaethol) i weithio ag adrannau penodol yng Ngholeg Llandrillo a Choleg Glynllifon er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn cael bob cyfle posib i gyflwyno'u gwaith yn Gymraeg a chael cefnogaeth briodol i weithio drwy'r Gymraeg
- 15 o ddosbarthiadau Cymraeg Gwaith ar draws y gwahanol lefelau Cymraeg i staff gyda 74 aelod o staff yn mynychu'r dosbarthiadau
- Cychwyn cynnig cyrsiau Cymraeg dwys i staff am y tro cyntaf
- Adolygu a chryfhau polisi iaith Gymraeg y Grŵp
- Datblygu canllawiau newydd ar gyfer staff marchnata o ran cyfieithu post cyfryngau cymdeithasol ac erthyglau o'r Saesneg i'r Gymraeg
- 91% o staff wedi rhoi gwybod i ni beth yw eu sgiliau iaith Gymraeg ar ein system adnoddau dynol mewnol (fyny o 76% dwy flynedd yn ôl)
- 12 o staff wedi derbyn gwobrau Cymraeg am eu hymdrechion i ddysgu'r iaith neu am hyrwyddo'r Gymraeg o fewn eu hadrannau

3.1. Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Isod ceir crynodeb o sut y gwnaeth y Grŵp gydymffurfio â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau rhwng 1 Awst 2022 a 31 Gorffennaf 2023:

Ardal	Safon Rhif	(Rhagfyr 2022)
Gohebiaeth (llythyrau, ymholiadau ac ati)	1-7	<p>Arfer y Grŵp yw gohebu yn ddwyieithog yn gyffredinol.</p> <p>Mae gan y Grŵp adran gyfieithu fewnol. Mae unrhyw ohebiaeth, neu ddogfennau cyhoeddus, yn cael eu cyfieithu a/neu eu prawf ddarllen gan aelod o'r tîm cyfieithu er mwyn sicrhau cywirdeb iaith.</p> <p>Yr arfer yw i ymateb i bob gohebiaeth Cymraeg yn yr iaith honno (oni bai bod y person wedi datgan nad oes angen ateb yn Gymraeg). Yr arfer yw i sicrhau nad oes unrhyw oedi wrth ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg.</p> <p>Cedwir cofnod o ddewis iaith pob dysgwr a phrentis cofrestredig ar systemau TGCh y Grŵp.</p> <p>Gweler ganlyniad yr awdit mewnol ar gyfer 2022-23 yn Atodiad 1.</p>
Galwadau ffôn a gwasanaeth derbynfa	8-22 65-72	<p>Mae holl staff y dderbynfa yn cyfarch yn ddwyieithog wrth ateb galwad ar brif rif ffôn (neu un o'r prif rifau ffôn), neu unrhyw rifau llinell gymorth neu ganolfan alwadau. Mae'r prif wasanaeth (neu wasanaethau) ateb ffôn yn chwarae neges awtomatig ddwyieithog i ddweud y gellir gadael neges yn Gymraeg. Mae trefniadau mewn lle yn Y Rhyl ac Abergele i drosglwyddo ymholiad i aelod o staff sy'n siarad Cymraeg. Nid oes angen trefniant tebyg yn CM a CMD.</p> <p>Mae staff ar gael i ddarparu gwasanaeth Cymraeg yn holl dderbynfeydd campysau'r Grŵp. Mae staff dwyieithog yn gwisgo cortyn gwddf 'Cymraeg' y Grŵp i gyfleu i ymwelwyr eu bod yn siarad Cymraeg ac yn gallu cynnig gwasanaeth derbynfa yn Gymraeg. Arddangosir arwyddion yn y derbynfeydd yn croesawu unigolion i ddefnyddio'r Gymraeg. Cynigir gwersi Cymraeg i staff derbynfeydd nad ydynt yn gwbl rugl, neu sy'n ddihyder, er mwyn datblygu eu sgiliau a'u hyder ymhellach.</p> <p>Gweler ganlyniad yr awdit mewnol ar gyfer 2022-23 yn Atodiad 1.</p>
Cyfarfodydd	24-36	<p>Mae staff y Grŵp wedi derbyn arweiniad a hyfforddiant ar yr angen i gynnal cyfarfodydd yn Gymraeg wrth wahodd personau i gyfarfodydd . Cynigir hyfforddiant diweddar yn rheolaidd yn ogystal ag anwythiad i staff newydd sy'n cynnwys hyfforddiant ar ofynion safonau'r Gymraeg arnom ni fel sefydliad.</p>
Cyhoeddusrwydd a marchnata, dogfennau a ffurflenni	37-38 43-54 73-79	<p>Mae'r holl ddeunydd cyhoeddusrwydd a marchnata a gynhyrchir, a'r holl ddeunydd a arddangosir yn gyhoeddus gan y Grŵp, yn cael eu cynhyrchu/arddangos yn ddwyieithog.</p> <p>Mae dogfennau a deunyddiau marchnata yn cael eu cyfieithu a/neu eu prawf ddarllen gan aelod o'r tîm cyfieithu i sicrhau cywirdeb iaith.</p>

		<p>Mae unrhyw beth a gynhyrchir yn gorfforaethol (prosbectysau ac ati) yn dynodi ein bod yn hapus i dderbyn gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.</p> <p>Gweler ganlyniad yr awdit mewnol ar gyfer 2022-23 yn Atodiad 1.</p>
Digwyddiadau cyhoeddus	40-42	<p>Cynhyrchir yr holl wybodaeth a gynhyrchir mewn perthynas â seremonïau graddio a gwobrwyo yn ddwyieithog. Gwahoddir siaradwyr gwadd i siarad yn Gymraeg a darperir cyfieithu ar y pryd pan wneir areithiau a chyflwyniadau yn Gymraeg.</p>
Presenoldeb ar-lein	55-64	<p>Lansiodd y Grŵp wefan newydd ym mis Ionawr 2022. Mae'r wefan yn gwbl ddwyieithog ac ar ôl datrys rhai problemau yn ystod y newid i wefan newydd, yn benodol rhai achosion lle byddai'r dolenni i dudalennau Gymraeg yn mynd i dudalennau Saesneg yn hytrach na'r rhai Gymraeg, mae Saesneg a Chymraeg yn gyson nawr. Mae'r holl faterion bellach wedi eu cywiro, ac mae'r tîm marchnata yn gwirio'r wefan o bryd i'w gilydd i sicrhau nad oes mwy o faterion o'r fath yn bodoli.</p> <p>Cyhoeddir pob neges yn ddwyieithog ar holl lwyfannau cyfryngau cymdeithasol swyddogol y Grŵp.</p> <p>Mae Marchnata wedi datblygu canllawiau ar gyfer staff marchnata o ran cyfieithu post cyfryngau cymdeithasol ac erthyglau o'r Saesneg i'r Gymraeg. Os byddai unrhyw bost neu erthygl Gymraeg yn anghywir, caiff y rhain eu diwygio ar unwaith a'u cofnodi ar daflen a gedwir gan y rheolwr llinell. Os bydd aelod o'r tîm yn parhau i wneud camgymeriadau, yna darperir hyfforddiant.</p> <p>Gweler ganlyniad yr awdit mewnol ar gyfer 2022-23 yn Atodiad 1.</p>
Caffael	80-84	<p>Cyhoeddir gwahoddiadau i dendro yn Gymraeg lle mae testun y cytundeb yn awgrymu y dylid ei gyhoeddi yn Gymraeg, neu os yw'r gynulleidfa a ragwelir, a'u disgwyliadau, yn awgrymu y dylid cyhoeddi'r gwahoddiad yn Gymraeg.</p> <p>Cyhoeddwyd 0 Tendr yn Gymraeg 2022/23 a 0 ymateb tendro yn yr un cyfnod. Fodd bynnag, pe bai cyd-destun y tendr yn gofyn neu'n disgwyl y Gymraeg, yna byddai'r Tendr yn cael ei gyhoeddi yn Gymraeg.</p> <p>Mae hyn yn rhywbeth y mae Caffael wedi ymrwymo iddo ac wedi'i ddangos mewn blynyddoedd blaenorol.</p>
Hyrwyddo'r Gymraeg	85-87	<p>Ymgymerir â holl weithgareddau hyrwyddo'r Grŵp yn Gymraeg a Saesneg, neu'n ddwyieithog.</p>
Dysgwyr a chyfleoedd dysgu	88-93	<p>Mae dysgwyr yn y Grŵp yn cael gwybod am eu hawliau o dan safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod cynefino ac yn ystod sesiynau tiwtorial. Mae'r Grŵp hefyd yn cymryd rhan yn y 'Diwrnod Hawliau'r Iaith Gymraeg' blynyddol gyda gweithgareddau codi ymwybyddiaeth ar draws pob campws.</p> <p>Mae gan ddysgwyr hefyd fynediad i wefan 'Cymorth gyda'r Gymraeg', a ddatblygwyd yn fewnol, sy'n darparu gwybodaeth am eu hawliau i ddefnyddio'r Gymraeg, a dolenni i offer ac adnoddau defnyddiol.</p>

		<p>Mae swyddogion cangen Coleg Cymraeg Cenedlaethol y Grŵp yn hyrwyddo gwerth y Gymraeg fel sgil ymhlith dysgwyr, ac yn trefnu amrywiaeth o ddigwyddiadau a gweithgareddau i roi ystod eang o gyfleoedd i ddysgwyr ymarfer a defnyddio eu Cymraeg mewn sefyllfaoedd anffurfiol a chymdeithasol.</p> <p>Mae tri Hwylusydd y Gymraeg wedi'u cyflogi i gefnogi pedair maes rhaglen blaenoriaeth y Coleg Cymraeg Cenedlaethol, fel y ganlyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chwaraeon a Gwasanaethau Cyhoeddus (Coleg Llandrillo)- hyd at Gorffennaf 2024 • Gwasanaethau Cyhoeddus (Coleg Llandrillo) a Gofal Anifeiliaid (Glynllifon)- hyd at Gorffennaf 2024 • Iechyd & Gofal Cymdeithasol (Coleg Llandrillo, Addysg Bellach a Dysgu yn y Gweithle)- hyd at Gorffennaf 2024
--	--	--

3.2. Safonau Llundio Polisi

Isod ceir crynodeb o sut y gwnaeth y Grŵp gydymffurfio â'r Safonau Llundio Polisi rhwng 1 Awst 2022 a 31 Gorffennaf 2023:

Maes	Rhif Safonol	(Rhagfyr 2022)
Llundio polisi neu addasu polisi presennol	94-104	<p>Mae pob polisi newydd a phob polisi sy'n cael ei addasu yn cael ei asesu ar gyfer effaith ar y Gymraeg. Lle bo angen, caiff polisiâu eu dychwelyd at y sawl a'u creodd os oes angen diwygiadau i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r Panel Iaith yn craffu ar bob asesiad effaith ar y Gymraeg ar bolisiâu.</p> <p>Mae'r Grŵp Cwricwlwm Strategol yn ystyried newidiadau i gyrsiau neu gyflwyno cyrsiau newydd. Fel rhan o'r broses honno ystyrir yr effaith ar y Gymraeg.</p> <p>Gweler ganlyniad yr awdit mewnol ar gyfer 2022-23 yn Atodiad 1.</p>

3.3. Safonau Gweithredu

Isod ceir crynodeb o sut y cydymffurfiodd y Grŵp â'r Safonau Gweithredu rhwng 1 Awst 2022 a 31 Gorffennaf 2023:

Ardal	Safon Dim	Diweddariad (Rhagfyr 2022)
Polisi Iaith Gymraeg	105	<p>Mae gan y Grŵp Bolisi Iaith Gymraeg (diweddariwyd ddiwethaf Mehefin 2023) a Gweithdrefn Weithredol ar y Gymraeg a Dwyieithrwydd sy'n cyd-fynd â hi. Mae'r ddwy ddogfen ar gael i staff drwy Borth y Grŵp.</p> <p>Diweddariwyd y canlynol yn y Polisi Iaith Gymraeg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adran 3.2 sy'n datgan y bydd y Grŵp yn hysbysbu dysgwyr am yr hawliau sydd ganddyn nhw

		<ul style="list-style-type: none"> • Adran 4.2.3 sy'n cryfhau y datganiad y bydd unigolion sy'n gohebu efo'r Grŵp yn Gymraeg yn derbyn ymateb yn Gymraeg, ac ni fydd unrhyw oedi wrth ymateb i ohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg • Adran 4.3.5 sy'n datgan y bydd cyhoeddiadau sy'n cael eu cyhoeddi mewn Cymraeg a Saesneg ar wahân, y bydd y fersiwn Saesneg yn nodi'n gilyr bod y cyhoeddiad hefyd ar gael yn Gymraeg • 6.4.1 yn datgan y bydd y Grŵp yn ystyried effaith dyfarniad grantiau ar y Gymraeg (wrth ddarparu cymorth ariannol neu grantiau). Mae Atodiad A yn ddogfen sy'n rhoi gwybodaeth ac arweiniad pellach am ddyfarnu grantiau. Mae hwn yn adran newydd i'r polisi.
Gweithwyr	106-111 119-126 134 141-144	<p>Mae system AD y Grŵp (MyView) yn galluogi staff i ddatgan eu sgiliau Cymraeg eu hunain a chofnodi eu dewis iaith gyfathrebu. Mae rhyngwyneb 'MyView' ar gael yn Gymraeg a Saesneg a gall staff ddewis pa iaith i'w defnyddio pan fyddant yn mewngofnodi i'r system. Defnyddir system MyView i gofnodi gwyliau blynyddol, absenoldebau, TOIL, adolygu perfformiad, ac mae'n darparu mynediad at slipiau cyflog a P60; gellir gweld pob un ohonynt yn Gymraeg os dewisir y Gymraeg wrth fewngofnodi.</p> <p>Mae'r system wedi cael ei ddiweddarau fel bod llythrennau sy'n cynnwys to bach yn arddangos yn gywir (gan nad oedd hyn yn digwydd gynt).</p> <p>Mae'r holl wasanaethau, prosesau a dogfennaeth sy'n ymwneud â chyflogi staff ar gael yn Gymraeg.</p> <p>Darperir pob aelod o staff sy'n ddwyieithog gyda laniard 'Cymraeg' y Grŵp a disgwylir i bob aelod o staff wisgo'r laniard tra yn eu gwaith.</p> <p>Mae'r staff hynny nad ydynt yn rhugl yn cael y cyfle i fynychu cyrsiau Cymraeg Gwaith yn ystod eu horiau gwaith, a chyflwynwyd opsiwn hunan-astudio yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn. Mae cyfleoedd eraill, anffurfiol, i ymarfer a datblygu sgiliau Cymraeg hefyd yn cael eu cynnig i staff, gan gynnwys 'Dros Baned' (sgwrs dros baned o de/cinio), a 'Bydis Cymraeg' (lle maent yn cael eu paru â siaradwr Cymraeg rhugl ac yn cyfarfod yn rheolaidd am sgwrs).</p> <p>CWRS CYMRAEG DWYS I STAFF</p> <p>Mae Grŵp Llandrillo Menai yn cynnig cwrs dysgu Cymraeg dwys i staff. Mae hyn yn golygu gall staff fynychu gwersi Cymraeg am 5 awr yr wythnos, yn lle'r 2 awr sy'n arferol. Mae'r cwrs hwn yn cael ei gynnig fel rhan o'n polisi recriwtio newydd a gofynnir i'r adran Adnoddau Dynol cyfeirio aelodau staff newydd, sydd gydag un lefel o Gymraeg yn is na'r hyn sydd yn y swydd disgrifiad, at ein tiwtoriaid iaith.</p> <p>Dechreuodd ein cwrs cyntaf ni ym mis Ebrill gyda phump o ddysgwyr. Mae'r cwrs yn rhedeg 9-10yb, dydd Llun i ddydd Gwener. Bydd dau ddysgwr yn sefyll yr arholiad Mynediad CBAC ym mis Ionawr, gyda'r tri dysgwr arall yn sefyll yr arholiad ym mis Mehefin.</p>
Meddalwedd cyfrifiadurol a Systemau Ar-lein	127-133	<p>Mae gan bob aelod o staff fynediad i feddalwedd cyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae holl beiriannau rhwydwaith y coleg yn cynnwys pecyn Cysgliad

		<ul style="list-style-type: none"> • Mae pawb sydd wedi cael offer gan y Grŵp i weithio gartref wedi derbyn offer sy'n cynnwys pecyn Cysgliad • Mae staff a dysgwyr wedi derbyn gwybodaeth ar sut i lawrlwytho pecyn Cysgliad am ddim ar gyfer offer personol <p>Gweler ganlyniad yr awdit mewnol ar gyfer 2022-23 yn Atodiad 1.</p>
Hyfforddiant ar gyfer staff	135-140	<p>Mae'r holl staff yn cael cynnig cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg, o ddechreuwr hyd at lefel hyfedredd. Mae gan staff y dewis o fynychu gwrs 2 awr wythnosol gyda thiwtor Cymraeg yn ystod eu diwrnod gwaith arferol, neu cwblhau cwrs hunan-astudio ar-lein. Mae'r Grŵp hefyd, bellach, yn cynnig cyrsiau Cymraeg dwys i staff. Mae'r cwrs yma'n cael ei gynnig yn bennaf i staff newydd er mwyn gwella eu Cymraeg mor gyflym ag sy'n bosib i ddiwallu anghenion y swydd, ond mae hefyd ar gael i staff presennol y Grŵp (gyda chytundeb eu rheolwr llinell).</p> <p>Mae'r Grŵp hefyd yn cynnig rhaglen DPP gynhwysfawr i staff. Mae llawer o gyrsiau a gynigir ac a gyflwynir ar gael yn Gymraeg/dwyieithog. Lle cyflwynir cyrsiau a restrir yn yr hysbysiad cydymffurfio, bydd opsiwn Cymraeg/dwyieithog ar gael i staff.</p> <p>Cynhaliwyd 3 sesiwn hyfforddi i staff y derbynfeydd a'r adran Gwasanaethau i Ddysgwyr ym mis Gorffennaf 2023. Bwriad y sesiynau hyfforddi hyn oedd rhoi diweddariad i staff ynglŷn â gofynion y Safonau Iaith a sut byddent yn ymwneud â'r Safonau fel rhan o'i rolau. Darparwyd sesiwn gwybodaeth cyn cynnal gweithdy gydag esiamplau i'w hystyried. Mynychodd 11 aelod o staff y sesiynau.</p> <p>Gweler ganlyniad yr awdit mewnol ar gyfer 2022-23 yn Atodiad 1.</p>
Swyddi gweigion a phenodi staff newydd	145-149	<p>Mae gofynion sgiliau iaith Gymraeg swyddi newydd a gwag yn cael eu hasesu a cheir manylion yn y disgrifiad swydd. Mae pob swydd wag yn cael ei hysbysebu yn Gymraeg a Saesneg ac mae'r Grŵp yn croesawu ceisiadau yn Gymraeg. Mae ffurflen gais swyddi y Grŵp yn gofyn i ymgeiswyr a ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg mewn cyfweiliad neu mewn unrhyw ddull arall o asesu. Ar adegau pan fo'r ymgeisydd yn dymuno defnyddio'r Gymraeg a bod aelodau'r panel cyfweild yn ddi-Gymraeg, defnyddir cyfieithu ar y pryd.</p> <p>Mae'r Grŵp ar hyn o bryd yn adolygu ei ddull o wneud cais am swydd, gan symud i broses ymgeisio ar-lein. Bydd y ffurflen gais ar-lein newydd ar gael yn Gymraeg.</p> <p>Mae'r Grŵp hefyd wedi adolygu ei bolisi recriwtio, gan edrych yn benodol ar ofynion sgiliau iaith Gymraeg pob swydd newydd er mwyn cryfhau ymrwymiad y Grŵp i ddatblygu gweithlu dwyieithog. I gefnogi gweithrediad y polisi recriwtio newydd, mae cwrs Cymraeg dwys newydd i staff hefyd wedi ei sefydlu, a chyfeirir staff at y cwrs dwys yn y cyfnod recriwtio os oes angen iddynt ddatblygu eu sgiliau Cymraeg.</p>
Arwyddion	150-152	<p>Mae'r holl ddeunydd swyddogol ar waliau'r coleg yn ddwyieithog</p> <p>Gweler ganlyniad yr awdit mewnol ar gyfer 2022-23 yn Atodiad 1.</p>

3.4. Cadw cofnodion a materion atodol

Isod ceir crynodeb o sut y cydymffurfiodd y Grŵp â'r Safonau Cadw Cofnodion rhwng 1 Awst 2022 a 31 Gorffennaf 2023:

Ardal	Safon Dim	Diweddariad (Rhagfyr 2022)
Cadw cofnodion - cwynion	154 - 156 164, 170 176	Mae pob cwyn a dderbynnir yn cael eu rheoli gan Gyfarwyddwr Llywodraethu a Gwybodaeth y Grŵp. Cofnodir manylion pob cwyn, ymchwiliad dilynol a chanfyddiadau.
Cofnodion - gweithwyr	158-162	Mae adran Adnoddau Dynol y Grŵp yn rheoli'r holl gofnodion sy'n ymwneud â staff a recriwtio. Gall staff hunan-ddatgan eu sgiliau Cymraeg drwy 'My View', ein porth AD. Ers fis Medi 2022 mae staff yn gallu cwblhau 'Gwiriwr Lefelau' y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol i asesu eu sgiliau Cymraeg os dymunant. Ers Medi 2022, mae'r 'Gwiriwr Lefelau' yn orfodol i bob aelod newydd o staff a gaiff ei recriwtio gydag amod cyflogaeth i ddysgu Cymraeg.
Cofnodi ac adrodd	157 163 165-169 171-175 177-182	<p>Mae'r tîm Datblygu Dwyieithrwydd, sy'n adrodd i'r Panel Iaith, yn gyfrifol am fonitro cydymffurfiaeth a darparu cefnogaeth, arweiniad a hyfforddiant i staff yn ôl yr angen. Cynhelir awdit mewnol o gydymffurfiaeth yn flynyddol a chynhelir hapwiriadau rheolaidd i wirio cydymffurfiaeth, gydag unrhyw faterion sy'n codi yn cael eu hadrodd i'r Panel Iaith a'r rheolwyr perthnasol.</p> <p>Yn dilyn yr awdit blynyddol, creir cynllun gweithredu / datblygu ansawdd sy'n cael ei fonitro gan y Panel Iaith.</p>

3.5. Sgiliau Iaith Gymraeg Gweithwyr

Mae'r tablau isod yn amlinellu'r wybodaeth sydd gan y Grŵp am sgiliau iaith Gymraeg ei staff:

Ysgrifenedig	Gwasanaethau Academaidd						Gwasanaethau Corfforaethol						Grŵp					
	2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21	
Rhugl B2/C1	148	38.9%	139	39.6%	98	37.4%	49	31.0%	44	29.1%	51	23.0%	656	36.1%	544	35.2%	470	31.2%
Canolradd B1	37	9.7%	27	7.7%	18	6.9%	14	8.9%	11	7.3%	12	5.4%	178	9.8%	137	8.9%	114	7.6%
Sylfaenol A1/A2	95	25.0%	85	24.2%	51	19.5%	36	22.8%	36	23.8%	49	22.1%	449	24.7%	367	23.7%	303	20.1%
Dim Cymraeg	71	18.7%	65	18.5%	42	16.0%	46	29.1%	48	31.8%	60	27.0%	376	20.7%	331	21.4%	283	18.8%
Anhysbys	29	7.6%	35	10.0%	53	20.2%	13	8.2%	12	7.9%	50	22.5%	160	8.8%	168	10.9%	337	22.4%

Dealltwriaeth	Gwasanaethau Academaidd						Gwasanaethau Corfforaethol						Grŵp					
	2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21	
Rhugl B2/C1	163	42.9%	156	44.4%	109	41.6%	62	39.2%	54	35.8%	58	26.1%	760	41.8%	636	41.1%	547	35.5%
Canolradd B1	41	10.8%	31	8.8%	20	7.6%	11	7.0%	10	6.6%	17	7.7%	196	10.8%	148	9.6%	126	8.2%
Sylfaenol A1/A2	106	27.9%	92	26.2%	56	21.4%	44	27.8%	47	31.1%	54	24.3%	471	25.9%	395	25.5%	314	20.4%
Dim Cymraeg	43	11.3%	39	11.1%	26	9.9%	30	19.0%	31	20.5%	44	19.8%	236	13.0%	205	13.3%	188	12.2%
Anhysbys	27	7.1%	33	9.4%	51	19.5%	11	7.0%	9	6.0%	49	22.1%	156	8.6%	163	10.5%	365	23.7%

Siarad	Gwasanaethau Academaidd						Gwasanaethau Corfforaethol						Grŵp					
	2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21	
Rhugl B2/C1	156	41.1%	151	43.0%	105	40.1%	58	36.7%	50	33.1%	55	24.8%	733	40.3%	618	39.9%	532	34.7%
Canolradd B1	31	8.2%	23	6.6%	16	6.1%	12	7.6%	11	7.3%	16	7.2%	157	8.6%	117	7.6%	98	6.4%
Sylfaenol A1/A2	110	28.9%	95	27.1%	56	21.4%	36	22.8%	36	23.8%	49	22.1%	476	26.2%	391	25.3%	313	20.4%
Dim Cymraeg	53	13.9%	46	13.1%	32	12.2%	39	24.7%	42	27.8%	51	23.0%	292	16.1%	252	16.3%	224	14.6%
Anhysbys	30	7.9%	36	10.3%	53	20.2%	13	8.2%	12	7.9%	51	23.0%	161	8.9%	169	10.9%	368	24.0%
	380		351		262		158		151		222		1819		1547		1540	

Ysgrifenedig	Busnes@						Coleg Llandrillo						Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor					
	2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21	
Rhugl B2/C1	119	42.2%	99	40.4%	95	41.9%	37	10.8%	43	11.3%	38	9.8%	246	51.9%	216	52.2%	188	46.0%
Canolradd B1	34	12.1%	29	11.8%	23	10.1%	29	8.5%	27	7.1%	24	6.2%	49	10.3%	43	10.4%	37	9.0%
Sylfaenol A1/A2	65	23.0%	48	19.6%	39	17.2%	131	38.2%	135	35.3%	109	28.2%	75	15.8%	62	15.0%	55	13.4%
Dim Cymraeg	56	19.9%	51	20.8%	39	17.2%	113	32.9%	136	35.6%	118	30.5%	43	9.1%	31	7.5%	24	5.9%
Anhysbys	8	2.8%	18	7.3%	31	13.7%	33	9.6%	41	10.7%	98	25.3%	61	12.9%	62	15.0%	105	25.7%

Dealltwriaeth	Busnes@						Coleg Llandrillo						Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor					
	2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21	
Rhugl B2/C1	142	50.4%	117	47.8%	109	48.0%	48	14.0%	56	14.7%	50	12.9%	276	58.2%	250	60.4%	221	50.0%
Canolradd B1	30	10.6%	27	11.0%	25	11.0%	46	13.4%	44	11.5%	37	9.6%	49	10.3%	36	8.7%	27	6.1%
Sylfaenol A1/A2	68	24.1%	57	23.3%	40	17.6%	147	42.9%	152	39.8%	125	32.3%	64	13.5%	46	11.1%	39	8.8%
Dim Cymraeg	34	12.1%	26	10.6%	23	10.1%	69	20.1%	89	23.3%	77	19.9%	24	5.1%	20	4.8%	18	4.1%
Anhysbys	8	2.8%	18	7.3%	30	13.2%	33	9.6%	41	10.7%	98	25.3%	61	12.9%	62	15.0%	137	31.0%

Siarad	Busnes@						Coleg Llandrillo						Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor					
	2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21		2022-23		2021-22		2020-21	
Rhugl B2/C1	136	48.2%	116	47.3%	108	47.6%	47	13.7%	55	14.4%	48	12.4%	270	57.0%	243	58.7%	216	49.4%
Canolradd B1	27	9.6%	19	7.8%	17	7.5%	31	9.0%	28	7.3%	23	5.9%	40	8.4%	36	8.7%	26	5.9%
Sylfaenol A1/A2	74	26.2%	62	25.3%	45	19.8%	141	41.1%	148	38.7%	123	31.8%	70	14.8%	49	11.8%	40	9.2%
Dim Cymraeg	37	13.1%	30	12.2%	26	11.5%	91	26.5%	110	28.8%	95	24.5%	33	7.0%	24	5.8%	20	4.6%
Anhysbys	8	2.8%	18	7.3%	31	13.7%	33	9.6%	41	10.7%	98	25.3%	61	12.9%	62	15.0%	135	30.0%
Cyfanswm	282		245		227		343		382		387		474		414		437	

Yn 2022/23, ar gyfartaledd, mae 716 neu 39% (cynnydd mewn nifer o 599, ond nid mewn %, yn 2021/22) o weithwyr y Grŵp yn nodi eu bod yn rhugl yn y Gymraeg (ar draws y tri sgil). Dywedodd 301, neu 17% (cynnydd o 262, 16% o 2021/22) o'r staff nad oedd ganddynt unrhyw sgiliau Cymraeg (ar draws tri sgil), mae hyn wedi cynnyddu 1% yn flynyddol ers 2020/21. Cesglir sgiliau iaith Gymraeg gweithwyr y Grŵp ar ein system adnoddau dynol mewnol (MyView). Mae'n ofynnol i bob aelod o staff ddiweddarau'r adran berthnasol ar eu proffil personol. Mae nifer y staff sydd heb gwblhau'r adran hon wedi gostwng o tua chwarter i tua 9% dros y tair blynedd ddiwethaf. Mae'r gofyniad i lenwi'r ffurflen hon yn parhau i gael ei gynnwys yn ffurflenni adolygiad blynyddol staff ac felly dylem weld gostyngiad parhaus yn nifer y staff nad ydynt wedi llenwi'r ffurflen eto. Rydym yn priodoli'r nifer uwch o staff sy'n rhugl a'r rhai nad oes ganddynt unrhyw sgiliau Cymraeg i gael darlun cywirach o sgiliau staff, oherwydd bod staff yn cwblhau'r wybodaeth ar ein systemau.

Mae ailstrwythuro darpariaeth wedi golygu bod Coleg Menai / Coleg Meirion Dwyfor wedi gweld cynnydd mewn nifer y staff gan fod yr holl ddarpariaeth Addysg Oedolion a Chymunedol y Grŵp o dan y colegau yma erbyn hyn.

Fel y soniwyd eisoes, mae gan y Grŵp gynlluniau datblygu gweithlu clir sy'n cynnwys datblygiadau yn ein Polisi Recriwtio a Rhaglen Dysgu Cymraeg Dwys ar gyfer staff.

3.6. Recriwtio a Swyddi Gwag Newydd Cedwir

Mae ein data recriwtio mewn blynyddoedd academiaidd, felly mae'n cwmpasu 01/09/22 - 31/08/23. Yn ystod y cyfnod hwn fe wnaethom reoli 312 o brosesau recriwtio. O'r rhain, hysbysebwyd 140 o swyddi (45%) fel rhai a oedd angen sgiliau deall Cymraeg ar lefel Uwch. Hysbysebwyd 104 o swyddi (33%) fel rhai a oedd angen cwrteisi ieithyddol. Defnyddiwyd diffiniadau ein polisi recriwtio newydd i lunio'r gofynion hyn. Ar hyn o bryd, nid yw'r Grŵp yn defnyddio'r categorïau 'Dim angen sgiliau Cymraeg'.

Yn ystod y cyfnod adrodd mae 'Polisi Recriwtio a Dethol Staff' newydd y Grŵp wedi'i weithredu am y tro cyntaf. Mae'r polisi diwygiedig, a gymeradwywyd gan y bwrdd ym mis Gorffennaf 2022, yn cryfhau ymrwymiad y Grŵp i ddatblygu gweithlu dwyieithog, gan wneud sgiliau Cymraeg yn hanfodol ar gyfer pob swydd, ond gan wahaniaethu rhwng y gwahanol sgiliau (dealltwriaeth, siarad a llythrennedd), a lefelau fel y bo'n briodol ar gyfer pob swydd.

Erbyn hyn, mae pob swydd a hysbysebir yn cynnwys elfennau hanfodol o sgiliau Cymraeg. Gall hyn gynnwys cyfuniad o sgiliau hanfodol a dymunol neu'r holl sgiliau hanfodol. Er enghraifft, os ydym yn hysbysebu am swydd cynorthwydd gweinyddol yng Ngholeg Llandrillo:

Sgil Cymraeg	Hanfodol	Dymunol
Deall	Rhugl	-
Siarad	Rhugl	-
Llythrennedd	Canolradd	Rhugl

Ar y cyd â'r polisi recriwtio newydd, mae rhaglen dysgu Cymraeg dwys newydd ar gyfer staff wedi'i sefydlu i gefnogi gweithrediad y Polisi Recriwtio. Derbyniwyd 5 cais gan yr adran Adnoddau Dynol, ymhle penodwyd unigolion â sgiliau iaith un lefel yn is na'r hyn a hysbysebwyd. Dechreuwyd cwrs dysgu Cymraeg dwys ym mis Ebrill 2023. Bydd y dysgwyr hyn yn sefyll arholiad lefel Mynediad Cymraeg i Oedolion CBAC yn ystod blwyddyn academiaidd 2023-24.

3.7. Hyfforddiant iaith Gymraeg i weithwyr

Maes Hyfforddiant	Nifer mynychu sesiynau Cymraeg	% mynychu sesiynau Cymraeg	Nifer mynychu Saesneg sesiynau iaith	Nifer sy'n mynychu sesiynau dwyieithog	% sy'n mynychu sesiynau dwyieithog
Recriwtio a chyfweld	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Rheoli perfformiad	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Y drefn cwyno a disgyblu	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Delio â'r cyhoedd	N/A	N/A	N/A	32	100%
Cynefino staff	N/A	N/A	N/A	28	100%
Iechyd a diogelwch	N/A	N/A	N/A	161	100%

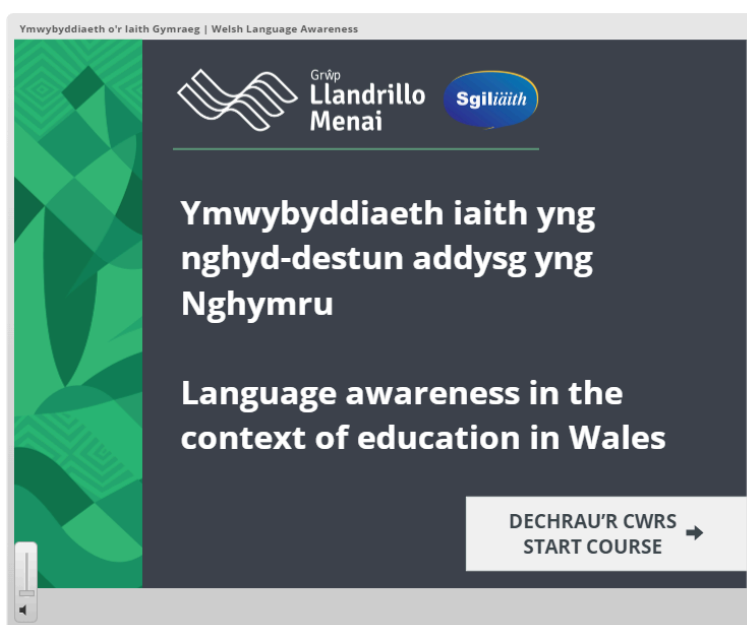
3.8. Hyfforddiant iaith ac ymwybyddiaeth iaith i weithwyr

Mae'r Grŵp wedi ymrwymo i gefnogi staff i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg a darparu ystod o gyrsiau i staff trwy'r rhaglen Cymraeg Gwaith. Mae'r dosbarthiadau hyn ar gael i staff yn ystod oriau gwaith. Mae gan staff yr opsiwn o fynychu gwersi 2 awr yr wythnos gyda thiwtor neu gwblhau cwrs hunan-astudio ar-lein. Mae cynllun Cymraeg Gwaith yn rhedeg o Ebrill i Fawrth bob blwyddyn a chesglir data yn unol â hynny. Yn ogystal â hynny, dyma'r flwyddyn academaidd cyntaf i ni gynnig y cyrsiau Cymraeg dwys i staff. Mae'r niferoedd yn fychan ar hyn o bryd gan ei fod yn fenter newydd. Bydd angen adolygu'r cyrsiau newydd hyn yn rheolaidd er mwyn sicrhau bod staff sy'n cael eu penodi i swyddi lle mae gwella'r Gymraeg yn amod y swydd yn mynychu'r gwersi a'n gwneud cynnydd briodol. Bydd angen i'r Panel Iaith hefyd adolygu'r drefn cyfeirio staff newydd o'r adran adnoddau dynol i'r adran ddwyieithrwydd.

	Ebrill 2022 - Mawrth 2023		Ebrill 2023 ymlaen	
	Nifer y dosbarthiadau	Nifer ar y cwrs	Nifer y dosbarthiadau	Nifer ar y cwrs
Cyrsiau dan arweiniad tiwtor				
Mynediad 1	3	23	4	33
Mynediad 2	1	6	1	2
Sylfaen	3	12	2	15
Canolradd	2	10	2	9
Uwch	1	3	1	3
1: 1 (Tîm rheoli)	3	3	5	5
Cyrsiau hunan-astudio ar-lein				

Mynediad	1	16	1	9
Syflaen	1	1	1	2
Cwrs Cymraeg Dwys i Staff				
Mynediad	0	0	1	5
Cyfanswm	15	74	18	83

Mae adnodd e-ddysgu ymwybyddiaeth iaith newydd i staff y Grŵp wedi bod yn cael ei ddefnyddio ers blwyddyn a hanner erbyn hyn. Mae'r adnodd yn cael ei gynnal ar safle Moodle y Grŵp ac mae'n rhan o hyfforddiant DPP gorfodol y Grŵp ar gyfer staff.

Mae'r adnodd yn cynnwys :

- Trosolwg o hanes y Gymraeg ac effaith yr hanes hwn ar yr iaith heddiw
 - Diweddariad ar sefyllfa'r Gymraeg mewn addysg o ran polisïau, deddfwriaeth a strategaethau
 - Gwybodaeth am gefnogaeth gyda'r Gymraeg yn Grŵp Llandrillo Menai

Ers 2021/22, mae 644 o staff wedi cychwyn y cwrs ar-lein. Llwyddodd 553 i basio a 71 heb ei gwblhau eto.

3.9. Cwynion

Ni dderbyniodd y Grŵp unrhyw gwynion yn ymwneud â'n cydymffurfiad â safonau'r Gymraeg yn ystod y flwyddyn 2022-23. Os derbynnir unrhyw gwynion, byddwn yn delio â nhw yn unol â'n polisi cwynion. Mae copi o'r polisi cwynion ar gael ar ein gwefan.

4. Casgliadau ac argymhellion

Mae'r Grŵp yn gwbl ymrwymedig i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg ac mae cynnwys yr adroddiad yn dangos ein bod wedi gwneud cynnydd gyda grwpiau o safonau ar draws sawl maes.

Mae ein proses archwilio mewnol bellach wedi'i sefydlu'n gadarn ac mae'n caniatáu i ni fonitro ac asesu ein lefel o gydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg, fel y nodir yn ein hysbysiad cydymffurfio. Mae'r broses hefyd yn ein galluogi i nodi unrhyw gamau unioni sydd eu hangen ac unrhyw ofynion hyfforddi a datblygu.

Mae'r Panel Iaith yn allweddol wrth arwain ar faterion cydymffurfio a sbarduno newid cadarnhaol yn y defnydd o'r Gymraeg ar draws y sefydliad. Arweiniodd Panel Iaith yr adolygiad o Bolisi Recriwtio'r Grŵp gan edrych yn benodol ar ofynion sgiliau iaith Gymraeg pob swydd newydd er mwyn cryfhau ymrwymiad y Grŵp i ddatblygu gweithlu dwyieithog. Mae'r broses hon wedi cynnwys ymgynghori manwl â staff, dysgwyr a rhanddeiliaid eraill i sicrhau bod y polisi'n gadarn ac yn ymarferol. Mae'r polisi newydd yn weithredol ers fis Medi 2022 ac yn cael ei gefnogi gan raglen dysgu Cymraeg dwys newydd i staff. Mae'r Polisi Recriwtio newydd a'r rhaglen Gymraeg dwys ar gyfer staff yn cael ei fonitro gan y Panel Iaith ac mae adroddiadau cyson yn cael eu cyflwyno i'r Panel ar y nifer o staff sy'n mynychu'r cwrs dwys. Rydym yn y broses o symud o drefn gwneud cais am swydd drwy ebost (ffurflen gais PDF) i broses gwbl arlein. Mae'r broses hon wedi creu oedi yn yr ymarferoldeb o weithredu'r polisi recriwtio newydd ac felly bydd angen monitro'r sefyllfa yn ofalus er mwyn sicrhau bod swyddi yn cael eu hysbysebu a bod penodiadau yn cael eu gwneud yn unol â'r polisi.

Bydd y tîm datblygu dwyieithrwydd, gyda goruchwyliaeth y Panel Iaith, yn parhau i fonitro ac adolygu cydymffurfiaeth, a darparu hyfforddiant a chefnogaeth i bob adran, i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yng Ngrŵp Llandrillo Menai. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r archwiliad diweddaraf bydd y ffocws yn 2023/24 ar:

1. Parhau i gynnal archwiliad mewnol blynyddol (dan ofal Cyfarwyddwr Datblygu Dwyieithrwydd, Adnoddau Dysgu a Sgiliau)
2. Monitro gweithredu polisi recriwtio newydd y Grŵp, gan gynnwys cyfeiriadau at y tîm dwyieithrwydd ar gyfer gwersi Cymraeg dwys (dan ofal Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol)
3. Monitro gweithredu cwrs Cymraeg dwys ar gyfer staff (dan ofal Cyfarwyddwr Datblygu Dwyieithrwydd, Adnoddau Dysgu a Sgiliau)
4. Adolygu deunydd marchnata, gyda phwyslais yn ystod y cyfnod nesaf ar y wefan newydd (dan ofal Pennaeth Gwasanaethau Dysgwyr)
5. Sicrhau bod pob aelod o staff yn cwblhau'r cwrs ymwybyddiaeth iaith ar-lein
6. Atgoffa holl staff o'u cyfrifoldebau unigol dan ofynnion y Safonau Iaith Gymraeg drwy ymgyrch cyfathrebu effeithiol Grŵp cyfan (dan ofal Tîm Polisi)

Atodiad 1

Safonau'r Gymraeg - Awdit Cydymffurfiaeth Fewnol 2022/23

Derbyniodd Grŵp Llandrillo Menai [Hysbysiad Cydymffurfio](#) gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg 29/09/2017. Mae'r hysbysiad cydymffurfio hwn yn amlinellu ein cyfrifoldebau o dan Safonau'r Gymraeg. Cwblhawyd yr archwiliad mewnol hwn yn ystod y cyfnod Rhagfyr 2022 - Mawrth 2023, i wirio os yw'r Grŵp yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg ac i nodi unrhyw anghenion hyfforddi a allai fodoli.

Mae'r tabl canlynol yn amlinellu'r camau a gymerwyd, a'r ymatebion a gafwyd, yn ystod yr archwiliad mewnol.

Categori	Is-gategori	Gweithred a chanlyniad awdit mewnol	Gweithred
Gwasan aethau	Gohebiaeth	<p>E-bost</p> <p>Gyrrwyd ebost Cymraeg ac ebost Saesneg at 9 cyfeiriad ebost y Grŵp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Derbyniwyd ateb Cymraeg prydlon gan 7. • Ni chafwyd ateb i'r neges Gymraeg na Saesneg gan 2 cyfeiriad ebost ac felly fe yrrwyd neges arall. <ul style="list-style-type: none"> ○ Derbyniwyd ateb Cymraeg prydlon gan 1. ○ Derbyniwyd ateb Saesneg i ymholiad Cymraeg gan 1. 	<p>CJ wedi hysbysu'r rheolwr yn yr adran lle ni dderbyniwyd ymateb yn Gymraeg.</p> <p>SW yn y broses o drefnu hyfforddiant i staff derbynfeydd ledled y coleg ar ofynion Safonau'r Gymraeg.</p> <p>3 sesiwn hyfforddiant wedi'u cynnal i staff y derbynfeydd yn ystod Gorffennaf 2023. Mynychwyd 13 aelod o staff.</p>
		<p>Ffurflen cysylltu ar-lein</p> <p>Anfonwyd neges yn Gymraeg trwy'r dudalen 'Cysylltwch â ni' ar y wefan a derbyniwyd ateb Cymraeg.</p> <p>Mae'r ffurflen hon yn cynnwys neges yn nodi y croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg.</p>	
		<p>Webchat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anfonwyd neges 'webchat' yn Gymraeg a derbyniwyd ateb yn Gymraeg. • Nid yw'r neges 'webchat' yn nodi y croesewir gohebiaeth yn Gymraeg. • Mae'r neges 'webchat' Cymraeg yn cynnwys testun Saesneg ar y botwm dechrau sgwrs - 'Start the chat'. 	<p>SE i hysbysu'r rheolwr o'r angen i gynnwys neges ar y 'webchat' i nodi y croesewir gohebiaeth yn Gymraeg.</p> <p>SE i hysbysu'r rheolwr o'r testun 'Start the chat' yn Saesneg ar ochr Gymraeg y wefan.</p>

Galwadau ffôn	<p>Gwnaed 8 galwad ffôn Cymraeg i brif switsfyrddau ar draws y Grŵp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Derbyniwyd gwasanaeth Cymraeg ar 6 achlysur. • Ar un achlysur, cyfarchodd yr ymatebwr yn Gymraeg ac yna dywedodd ei fod yn deall Cymraeg ond nad oedd yn gallu ei siarad. Ni roddodd yr ymatebydd yr opsiwn i drosglwyddo'r alwad i siaradwr Cymraeg. • Ceisiwyd ffonio un safle sawl gwaith ond dim ateb. 	
Derbynfeydd	<p>Ymwelwyd â 7 safle fel rhan o'r awdit, ar bob achlysur cafwyd gwasanaeth Cymraeg ac roedd staff y derbynfeydd yn gwisgo laniard yn nodi eu bod yn gallu cyfathrebu yn y Gymraeg.</p> <p>Roedd gan 3 safle arwydd yn nodi fod croeso i unigolion ddefnyddio'r Gymraeg yn y dderbynfa.</p>	<p>CJ i drefnu i arwydd cael ei ddsbarthu i bob derbynfa yn y coleg.</p> <p>CJ wedi gyrru posteri plygu i'r holl safleoedd 24/04/23. Bydd CJ yn gwirio os ydi rhain i fyny wrth ymweld â safleoedd yn nhymor 3 (ac yn cario rhai ychwanegol yn y car).</p> <p>CJ hefyd wedi rhoi ychydig o laniards Cymraeg i'r derbenfeydd.</p>
Arwyddion	<p>Edrychwyd ar arwyddion mewn 3 safle.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roedd arwyddion ar 2 safle yn gwbl ddwyieithog. Roedd arwyddion ar 1 safle yn ddwyieithog yn bennaf, er roedd rhai achosion lle roeddent yn Saesneg yn unig. 	<p>CJ i hysbysu'r Pennaeth Cynorthwyol perthnasol o'r arwyddion uniaith Saesneg er mwyn eu newid.</p> <p>CJ wedi ebostio 18 Mawrth. Catrin i ddilyn i fyny eto.</p>
Ffurflenni	<p>Edrychwyd ar 7 ffurflen ar-lein.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roedd 5 yn ddwyieithog, roedd y 2 arall ar gael yn Gymraeg a Saesneg. • O'r ddau oedd ar gael yn Gymraeg a Saesneg, roedd 1 yn nodi fod dogfen Saesneg ar gael, doedd y llall ddim yn nodi hyn. 	
Cyhoeddusrwydd a marchnata	<p>Edrychwyd ar 14 datganiad i'r wasg ar wefan y Grŵp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roedd 10 ohonynt yn gwbl Gymraeg. • Roedd un yn cynnwys pennawd Saesneg ond prif destun yn Gymraeg. • Roedd un yn cynnwys pennawd Cymraeg ond prif destun Saesneg. • Doedd dim fersiwn Cymraeg ar gyfer 2 ohonynt. • Roedd 10 datganiad yn cynnwys doleri i dudalen arall o'r wefan, ac roedd 6 ohonynt yn mynd i dudalen Saesneg yn hytrach nag un Gymraeg. • Roedd nifer o wallau iaith/teipio mewn un datganiad. 	<p>CJ a SE wedi cysylltu gyda'r adran farchnata i ddatrys y problemau.</p>

	Gwefan	<p>Edrychwyd ar 9 tudalen ar wefan y Grŵp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roedd 3 tudalen gyda dim Cymraeg o gwbl. • Roedd un enghraifft o gamsillafiad ar yr ochr Cymraeg. • Roedd dwy enghraifft o deitlau Saesneg ar yr ochr Cymraeg. • Roedd un enghraifft o fideo Saesneg yn cael ei ddefnyddio ar yr ochr Cymraeg. 	CJ a SE wedi cysylltu gyda'r adran farchnata i ddatrys y problemau.
	Cyfryngau cymdeithasol	<p>Edrychwyd ar gyfrifon cymdeithasol swyddogol/corfforaethol ac adrannol o fewn y coleg. Adolygwyd 13 cyhoeddiad ar draws tri llwyfan gwahanol - Twitter, Facebook ac Instagram.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roedd bywgraffiadau dwyieithog gan 7, roedd 1 yn ddwyieithog heblaw am y geiriau 'Award Winning' ar yr ochr Cymraeg, roedd 1 yn Saesneg yn unig, ac 5 heb fywgraffiad. • Mae 12 o'r cyfrifon a adolygwyd wedi cyhoeddi yn ddwyieithog neu gyda chyhoeddiad ar wahan i'r Gymraeg a Saesneg a 1 yn Saesneg yn unig. • Roedd cywirdeb yr iaith Gymraeg yn gywir yn nhermau ystyr a mynegiant yn 11 o'r cyhoeddiadau. Doedd ddim cyfieithiad Cymraeg o destun Saesneg mewn 1 cyhoeddiad. Roedd cyfieithiad anghywir mewn 1 cyhoeddiad. • Roedd y Gymraeg wedi cael ei gosod fel bod y Gymraeg yn debygol o gael ei darllen yn gyntaf. 	<p>CJ i gysylltu gyda pherchnogion/ rheolwyr rhai o'r cyfrifon cymdeithasol adrannol i'w hysbysu o'r Safonau a chynnig canllawiau a chefnogaeth.</p> <p>CJ wedi cysylltu efo rheolwyr perthnasol ym mis Mawrth. CJ i gysylltu eto ASAP</p>
	Digwyddiadau cyhoeddus	<p>Mynychwyd un digwyddiad cyhoeddus. Roedd popeth yn ddwyieithog o ran hyrwyddo'r digwyddiad, e.e. e-bost dwyieithog a datganiad i'r wasg yn Gymraeg a Saesneg yn cael eu rhannu ar adran newyddion y Grŵp, roedd ffrwd Twitter hefyd yn hyrwyddo'r enillwyr yn ddwyieithog.</p>	
Gweithr edu	Penodi staff newydd	<p>Adolygwyd 15 swydd wag.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hysbysebwyd pob un ohonynt yn Gymraeg ac roedd disgrifiad swydd Cymraeg ar gael. • Cafwyd hyd i wallau iaith Gymraeg yn yr adran swyddi, mewn un teitl swydd a disgrifiadau swyddi: <ul style="list-style-type: none"> ○ datblygu eu sgiliau Cymraeg ○ DARLITHYDD DEARYDDIAETH • Mae'r ffurflen gais yn ddwyieithog ac yn cynnwys blwch i'r ymgeisydd ofyn am gyfweliad/asesiad yn Gymraeg. 	<p>CJ wedi cysylltu gyda Dewi Parry i gywiro camsillafiad yn y yn Hafan Swyddi.</p>
	Hyfforddiant staff	<p>Adolygwyd 15 o ddigwyddiadau hyfforddi ar STEPS, roedd 8 yn ddigwyddiad ar-lein a 7 yn ddigwyddiad wyneb yn wyneb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roedd crynodeb o'r cwrs ar gyfer 14 ohonynt yn ddwyieithog - 1 yn Saesneg yn unig. • Roedd 6 o'r digwyddiadau hyfforddi yn cael eu cynnal yn Saesneg yn unig, a 9 arall yn ddwyieithog. 	<p>SW i gyfarfod gyda'r uwch swyddog adnoddau dynol i drafod gwallau iaith mewn teitlau a disgrifiadau swyddi.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Dim un o'r digwyddiadau yn uniaith Gymraeg. • 'Online' yn cael ei ddefnyddio. Ni ddefnyddiwyd 'ar-lein' o gwbl. 	
	Mewnrwyd staff	<p>Adolygwyd y systemau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Porth y Grŵp • Porth y Grŵp (Safety Organiser) • Porth y Grŵp (Adran 'Myfyrwyr') • MyView • Dangosfwrdd • Porth AD • Proactis <p>Roedd 5 o'r systemau yn uniaith Saesneg. Roedd 4 arall ar gael yn Gymraeg neu'n rhannol yn Gymraeg ond doedd y Gymraeg ddim bob amser yn gywir ac yn cynnwys nifer o eiriau Saesneg heb eu cyfieithu.</p>	SW wedi cysylltu gydag adran TG er mwyn cyfieithu rhai termau o'r Gymraeg i'r Saesneg ar Borth y Grŵp.
Llunio Polisi	Penderfyniadau a dogfennau polisi	<p>Adolygwyd 6 polisi sydd wedi cael eu cyhoeddi ar Y Porth ar hap.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roedd pob un o'r 6 polisi ar gael yn Gymraeg neu'n ddwyieithog. • Roedd pob un o'r 6 polisi gyda'r teitl Cymraeg ar yr ochr Cymraeg o'r Porth. • Roedd pob un o'r 6 polisi gydag asesiad effaith ar yr iaith Gymraeg wedi'i gwblhau. 	Parhau i adolygu polisiau ar y gweill.